

Revisiun cumplexsiva da la gulivaziun da finanzas

■ **(cc) La regenza ha surdà la missiva davart la refurma da la gulivaziun da finanzas en il chantun Grischun (refurma da la GF) al cussegl grond. La refurma da la GF serva cunzunt a rinforzar las vischnancas.** Ella procura per ina gulivaziun da finanzas gista ed effizienta tranter las vischnancas e mitigescha grevezzas spezialas pervia da las estructuras. Ultra da quai duai vegnir simplifitgada la finanziaziun da las incumbensas publicas dal chantun e da las vischnancas e vegnir realisada en concordanza cun las cumpetenzas. Il cussegl grond vegn a tractar la missiva en la sessiun da december 2013. La realisaziun da la refurma è prevista per il cumenzament da l'onn 2015.

Grond basegn d'agir

La gulivaziun da finanzas intrachantunala actuala ha grevas mancanzas. Ses concept da basa datescha dal'onn 1958 e cumpiglia in grond dumber da singuls pajaments da contribuziuns ch'èn vegnids concludids en il decurs dal temp e che dependan tranter auter da la moda e maniera co che las vischnancas chaschunan custs sco er dal pe da taglia da las vischnancas. Las vischnancas ston fixar oz lur pe da taglia sin 120 u 130 pertschient per survegnir avunda meds finanzials da gulivaziun. Quai indescha l'attractivitat da questas vischnancas che sa chattan savens en regiuns periferas. A medem temp n'è la gulivaziun da finanzas vertenta betg transparenta, ella è strusch reglabla ed engrevescha las vischnancas unilateralmain. Ultra da quai exista actualmain in entreschament da pajaments da contribuziuns cuncontracurrents tranter il chantun e las vischnancas. Il basegn d'agir è zunt grond ed è renconuschì.

Concepziun da la nova gulivaziun da finanzas

Cun la refurma da la GF duai vegnir introducida ina gulivaziun da las resursas e da las grevezzas dal tuttafatg nova. Concepziunalmain s'orientescha questa gulivaziun ferm vi da la nova gulivaziun da finanzas

da la confederaziun. Da nov duain las vischnancas per exempel pudair fixar libramain lur pe da taglia, senza che quai haja consequenzas per ils pajaments da la gulivaziun da finanzas.

La missiva da la regenza al cussegl grond resguarda ils giavischs ch'èn vegnids exprimids en il rom da la consultaziun, sche quels èn cumpatibels cun las finamiras principalas da la refurma. En spezial ston vegnir menziunadas las suandantas adattaziuns dal project:

La refurma sa concentrescha sin ils currents dals pajaments tranter il chantun e las vischnancas. Las incumbensas existentas da las vischnancas e las estructuras na vegnan betg midadas.

La gulivaziun da resursas vegn curregiada uschia ch'ella è bain supportabla er per vischnancas fermas, en spezial per las vischnancas turisticas.

La gulivaziun da las grevezzas geografic-topograficas vegn rinforzada ed optimada. Da quai duain profitar cunzunt las vischnancas cun bleras fracziuns e cun abitadis sparpagliads.

Impediments da fusiun existents vegnan eliminads en moda pli consequenta.

La scola populara resta ina incumbensa cuminaivla dal chantun e da las vischnancas ed il chantun na vegn betg a reducir ses engaschament areguard sias pauschalas da basa en total.

La gulivaziun da las grevezzas socialas vegn rinforzada ed il chantun vegn a mantegnair ses engaschament cumplexsiv er en ils fatgs da sustegn (agid social material).

Ils servetschs socials (agid social persunal) na duain betg vegnir transferids a las regiuns. Las regiuns na vegnan betg pli tangadas da la refurma.

Il chantun na vegn betg a sa retrair da la tgira d'uffants complementara a la famiglia e da la cussegliaziun d'educaziun.

La finanziaziun da las incumbensas publicas duai vegnir simplifitgada ed il dumber dals pajaments cuncontracurrents tranter il chantun e las vischnancas duai vegnir reduci. Il chantun surpiglia da nov tut ils custs per exempel da las sanaziuns d'abitaziuns en il territori da muntogna, da la cussegliaziun per mammas e per babs, da las

scolas professiunalas spezializadas e da las sanaziuns da las cuvridas da las vias chantunales entaifer ils vitgs. Da nov duain las vischnancas per exempel finanziair exclusivamain l'agid social persunal, ils stabiliments per aua persa e per dismetter ruments sco er ils indrizs per pedunas e peduns.

La refurma da la GF promova consequentamain l'interess general ed ha clers avantatgs. Ella rinforza la capacitad da prestaziun da las vischnancas e la solidaritad entaifer il chantun. Ella procura per in'applicaziun effizienta dals meds finanzials publics, garantescha ina gulivaziun da finanzas gista e moderna e sustegna la refurma currenta da las vischnancas e dal territori. Ella gida a dumagnar las sfidas futur.

Consequenzas finanzialas

Las vischnancas vegnan distgargiadas tut en tut per circa 15 milliuns francs per onn. La maioritad da las 146 vischnancas (stadi 1-1-2014) vegn pia er distgargiada tras la refurma da la GF. Tschertas grevezzas supplementaras resultan per regla per las vischnancas che han las pli bleras resursas. En tut 15 vischnancas cun paucas resursas vegnan sustegnidas main en il nov sistem. Questas vischnancas vegnan favurizadas particularmain tras il sistem vertent. En il senn d'ina regulaziun transitorica è prevista per ellas ina gulivaziun limitada a maximalmain tschintg onns. Las consequenzas finanzialas da la refurma vegnan registradas e cumprovadas detagliadamain per mintga vischnanca en ina bilantscha globala.

Basegn da revisiun giuridic

Per realisar la refurma da la GF sto vegnir renovada cumplexsivamain la lescha davart la gulivaziun da finanzas e 20 leschas ston vegnir revedidas punctualmain. Ultra da quai ston vegnir revedidas punctualmain trais ordinaziuns dal cussegl grond. Questas revisiuns èn previsas en il rom da dus relaschs generals.

La cussegliera guvernativa Barbara Janom Steiner ha preschentà la nova gulivaziun da finanzas. FOTO O. ITEM